

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Одеського національного
університету імені І. І. Мечникова
Іваниця В. О.

"19" квітня 2024 р.
(МП)

ВИТЯГ

з протоколу № 7 міжкафедрального наукового семінару
кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови
факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
від 19.03.2024 р.

ПРИСУТНІ: 10 наукових та науково-педагогічних працівників кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови:

Кравченко Ніна Олександрівна – декан факультету РГФ, доктор філологічних наук, професор.

Бігунова Наталія Олександрівна – завідувач кафедри, доктор філологічних наук, професор.

Віт Юлія Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Григорян Нектар Разміківна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Дьоміна Наталія Юхимівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Євдокимова Інна Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Ланчуковська Надія Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Матієнко-Сільницька Анна Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Савілова Лариса Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Хапіна Оксана Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

На науковий семінар запрошені:

Карпенко Олена Юріївна доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри граматики англійської мови

Неклесова Валерія Юріївна – доктор філологічних наук, професор

кафедри граматики англійської мови – гарант освітньо-наукової програми «Філологія».

Пожарицька Олена Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри граматики англійської мови – експерт.

Войтенко Леся Іванівна – в.о. завідувачки кафедри зарубіжної літератури, доктор філологічних наук, професор– експерт.

Богуславський Сергій Сергійович – кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології факультету романо-германської філології – відповідальний секретар.

Карпенко Олена Юріївна – завідувач кафедри граматики англійської мови, доктор філологічних наук, професор.

З присутніх – 6 докторів наук та 10 кандидатів наук – фахівці за профілем представленої дисертації.

Головуючий на науковому семінарі – Григорян Нектар Разміківна – кандидат філологічних наук, доцент.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення публічної презентації наукових результатів дисертації аспірантки кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови Базарової Ірини на тему «Світська бесіда і пліткарство як жанри фатичного спілкування (на матеріалі англійського художнього літературного дискурсу і кінодискурсу)», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 – Філологія, 03 – Гуманітарні науки.

Тему дисертації затверджено «20» жовтня 2020 р. на засіданні вченої ради факультету романо-германської філології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, протокол №2, та «24» листопада 2020 р. на засіданні вченої ради Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, протокол №5.

Робота виконана на кафедрі теоретичної і прикладної фонетики англійської мови Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Науковий керівник доктор філологічних наук, професор Бігунова Н.О.

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь здобувача Базарової І.

Викладено основні положення дисертації, окреслена тема та завдання, мета та предмет дослідження; докладено основні положення презентації акцентуючи увагу на актуальності теми дослідження, предметі, об'єкті, завданнях, науковій новизні на результатах отриманого дослідження.

2. Запитання до здобувача.

За темою доповіді були задані запитання, на які доповідач дав повні та обґрунтовані відповіді. Питання задавали: докт. філол. наук, проф. Неклесова Валерія Юріївна, канд. філол. наук, доцент Євдокимова Інна Олександрівна.

3. Виступи присутніх.

З оцінкою дисертації Базарової І. виступили експерти: Войтенко Леся

Іванівна – доктор філологічних наук, професор кафедри зарубіжної літератури факультету романо-германської філології та Пожарицька Олена Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри граматики англійської мови факультету романо-германської філології, які відмітили актуальність теми дисертації, її новизну та практичне значення. Вони зазначили, що дослідження виконано на високому науковому рівні – результати базуються на ретельних розрахунках, умовиводи викладено логічно та послідовно, взята до уваги сукупність найновіших розвідок вітчизняних та зарубіжних фахівців з комунікативної лінгвістики, когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики. Отже правомірно говорити про практичну значущість дисертації. Також відмітили великий обсяг публікацій дисертантки (15 одноосібних публікацій за профілем роботи, 4 статті з них опубліковані у фахових виданнях України).

Відмічаючи високий теоретичний рівень дисертації, експерти наголосили на деяких дискусійних моментах.

В обговоренні взяли участь присутні на науковому семінарі:

Кравченко Ніна Олександрівна – декан факультету РГФ, доктор філологічних наук, професор, яка зазначила, що дисертаційна робота Базарової І. є актуальною, здобуті напрацювання поглиблюють уявлення про фатичну функцію мови та сутність фатичної комунікації, уточнюють соціально-прагматичні функції, тематику та сценарій світської бесіди та пліткарства. Висловлені міркування й узагальнення щодо комунікативно-прагматичної природи світської бесіди та пліткарства доповнять теоретико-методологічну базу жанрології. Запропонований алгоритм дослідження фатичної комунікації з огляду на ситуативний контекст й мовця як представника певної соціальної спільноти розширить межі дискурсивного аналізу.

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови Григорян Нектар Разміківна відмітила практичне значення отриманих результатів, що визначається можливістю використання його положень і висновків полягає в можливості їхнього використання в лекційних курсах із когнітивної та комунікативної лінгвістики, лінгвопрагматики (розділи “Жанрологія”, “Комунікативні стратегії і тактики”), у спецкурсах і семінарах, присвячених новітнім лінгвістичним студіям, а також під час написання наукових робіт. Запропонована методика аналізу може бути використана для вивчення споріднених явищ на матеріалі дискурсів інших функційних стилів. Усі узагальнення, зроблені, Базаровою І. підкріплені достатнім фактичним та дослідницьким матеріалом; загальні висновки сформульовано чітко та переконливо.

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови Савілова Лариса Володимирівна наголосила, що теоретичне значення такого наукового доробку є безсумнівним. Обґрунтованість і достовірність основних положень рецензованої праці забезпечено коректним застосуванням методів і прийомів аналізу, за допомогою яких опрацьовано належний обсяг емпіричного матеріалу.

Результати дослідження є певним внеском в такі сфери лінгвістики, як прагматика, психолінгвістика, соціолінгвістика, комунікативна лінгвістика, когнітивна лінгвістика, дискурсологія, жанрологія.

З характеристикою здобувача виступив науковий керівник доктор філологічних наук, професор кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови Бігунова Наталія Олександрівна, яка відзначила, що за роки навчання в аспірантурі Базарова І. виконала передбачене програмою підготовки докторів філософії навчальне навантаження у повному обсязі. Складено усі заліки і іспити з дисциплін загальної підготовки, професійної підготовки та за вибором здобувачів, загальним обсягом 45 кредитів ЄКТС.

Щодо виконання навчального плану наукового дослідження зазначено, що усі етапи підготовки дисертаційного дослідження було виконано вчасно і належним чином. У фахових виданнях було опубліковано 4 статті, що розкривають важливі аспекти дисертаційної праці. Дисертація Базарової І. на тему «Світська бесіда і пліткарство як жанри фатичного спілкування (на матеріалі англійського художнього літературного дискурсу і кінодискурсу)», повністю завершена і готова до розгляду на науковому семінарі кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови.

Дисертаційна робота Базарової Ірини, виконана на матеріалі англійської мови, присвячена проблемі дослідження однієї з актуальних проблем когнітивістики, прагматики та лінгвокультурології, яка пов'язана з розглядом комунікативно-прагматичних рис фатичного спілкування в англійському художньому дискурсі.

Дослідження фатичних жанрів світська бесіда та пліткарство крізь призму лінгвокогнітивного та прагматичного аспектів відповідає антропоцентричному напрямку в лінгвістиці, в якому мова розглядається у широкому екзистенційному і понятійному контексті буття людини, в тісному зв'язку зі свідомістю і мисленням особистості, з її духовним світом.

У пропонованій розвідці фатичні мовленнєві жанри світської бесіди та пліткарства розглянуті на матеріалі англійського художнього літературного дискурсу та кінодискурсу з урахуванням стратегічного плану комунікантів, що визначає тематику, структуру, мовленнєву організацію світської бесіди та пліткарства.

З поставленою метою та сформульованими завданнями повністю узгоджується і композиція дисертаційної роботи, яка визначається прагненням до лінгвістично релевантного відображення досліджуваного явища і має своїм наслідком побудову всіх структурних частин в одному логічному індексі.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що в ній уперше в сучасному мовознавстві на матеріалі сучасної англійської мови представлено лінгвопрагматичну характеристику жанрів світської бесіди та пліткарства; здійснено дефініційний аналіз лексем світської бесіди та пліткарства, виокремлено ядерні та інтегральні семи в їхній семантичній структурі; надано власні визначення мовленнєвим фатичним жанрам світської бесіди та пліткарства; уперше визначено ситуативну модель, сценарій, тематику та соціально-прагматичні функції жанрів світської бесіди та пліткарства.

Робота відзначається належним теоретичним рівнем, коректним застосуванням методів і прийомів аналізу, опрацюванням значного обсягу фактичного матеріалу. Основні її положення пройшли апробацію на конференціях різних рівнів та висвітлені в достатній кількості публікацій, у т.ч. зарубіжних й фахових.

У подальшому запропонована робота може бути використана для здійснення контрастивних досліджень зазначеної проблематики в аспекті її лінгвокультурологічної специфіки.

Дисертаційна робота не містить академічного плагіату і може бути подана до розгляду у разову спеціалізовану вчену раду.

За період навчання в аспірантурі Базарова Ірина виконала індивідуальний навчальний та науковий плани в повному обсязі, проявила академічні здібності до аналізу і систематизування матеріалу, а також уміння робити логічні та обґрунтовані висновки.

ВИСНОВОК

міжкафедрального наукового семінару про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему:

«Світська бесіда і пліткарство як жанри фатичного спілкування (на матеріалі англомовного художнього літературного дискурсу і кінодискурсу)

здобувача ступеня доктора філософії Базарової Ірини за спеціальністю 035 – Філологія

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Актуальність роботи визначається її відповідністю науковому напрямку кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови «Дослідження лінгвокультурологічних та просодичних особливостей усного мовлення» (номер державної реєстрації 0107U010628).

2. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів визначається в тому, що було визначено ситуативну модель, сценарій, тематику та соціально-прагматичні функції жанрів світської бесіди та пліткарства. Здійснений контекстуально-інтерпретаційний аналіз світських бесід та пліток, зображених в англомовному персонажному художньому мовленні уможливив укладення власної типології комунікативних стратегій й тактик учасників фатичного спілкування англомовного художнього дискурсу. Особистим внеском здобувачки є і встановлення мовних засобів світської бесіди та пліток у художньому літературному дискурсі та у кінодискурсі.

3. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій забезпечено детальним вивченням наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників за проблематикою дослідження (325 позицій, із них 126 іноземними мовами); матеріалом дослідження слугували дві вибірки: 420 епізодів світської бесіди та 310 епізодів вираження пліток, виокремлених методом суцільної вибірки із 36 сучасних англомовних романів обсягом 10691 сторінок, а також 155 кіноепізодів світської бесіди та 160 кіноепізодів вираження пліток, виокремлених із 9 сучасних англомовних художніх фільмів і 4 серіалів; релевантністю застосованих методів опрацювання фактичного матеріалу.

4. Наукова новизна результатів дисертації

Наукова новизна результатів дисертації полягає в тому, що в ній уперше в сучасному мовознавстві на матеріалі сучасної англійської мови представлено лінгвопрагматичну характеристику жанрів світської бесіди та пліткарства; здійснено дефініційний аналіз лексем світської бесіди та пліткарства, виокремлено ядерні та інтегральні семи в їхній семантичній структурі; надано власні визначення мовленнєвим фатичним жанрам світської бесіди та пліткарства; уперше визначено ситуативну модель, сценарій, тематику та соціально-прагматичні функції жанрів світської бесіди та пліткарства; уперше здійснено контекстуально-інтерпретаційний аналіз світських бесід та пліток, зображених в англомовному персонажному художньому мовленні; укладено типологію комунікативних стратегій й тактик учасників фатичного спілкування англомовного художнього дискурсу; уперше встановлено репертуар мовних засобів світської бесіди та пліток у художньому літературному дискурсі та у кінодискурсі.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи полягає в системному описі комунікативно-прагматичних рис фатичного спілкування. Результати дослідження поглиблюють уявлення про фатичну функцію мови та сутність фатичної комунікації, уточнюють соціально-прагматичні функції, тематику та сценарій світської бесіди та пліткарства. Висловлені міркування й узагальнення щодо комунікативно-прагматичної природи світської бесіди та пліткарства доповнять теоретико-методологічну базу жанрології. Запропонований алгоритм дослідження фатичної комунікації з огляду на ситуативний контекст й мовця як представника певної соціальної спільноти розширить межі дискурсивного аналізу.

6. Оцінка структури та обсягу дисертації, її мови та стилю
Дисертація «Світська бесіда і пліткарство як жанри фатичного спілкування (на матеріалі англомовного художнього літературного дискурсу і кінодискурсу)» за своєю структурою, мовою та стилем викладу, оформленням відповідає вимогам МОН України та освітньо-наукової програми. Відповідно до

поставленої мети і завдань, дисертація складається з з анотації (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури (325 позицій, із них 126 іноземними мовами). Дисертаційна робота містить 2 таблиці і 1 рисунок. Загальний обсяг дисертації становить 221 сторінка, із них текстова частина – 194 сторінки.

7. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Дисертаційна робота була перевірена автоматизованим сервісом пошуку плагіату Unichек. Результати перевірки зафіксовано в звіті від 7 листопада 2023 р.: оригінальність – 93,52%; схожість – 6,48%, найбільша схожість – 6,48% (з джерелами з інтернету); немає вилучених інтернет-джерел; 8,93% цитат. Вилучені 6,48% складають емпіричний матеріал, самоцитування та технічні збіги, що не вказують на плагіат. Запозичення не є плагіатом, але виявлена кількість цитат перевищує обсяг, виправданий поставленою метою роботи (ст. 444 Цивільного кодексу України).

Висновки щодо запозичень виявлених в роботі є слушними і не є плагіатом, робота є самостійним дослідженням і може бути рекомендована до захисту.

Інші факти, встановлені експертами у процесі перевірки: відсутні.

Висновок: За результатами перевірки дисертація Базарової І. визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів академічного плагіату.

8. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації, опубліковані у наукових фахових виданнях України:

1. Базарова І. Дефініційний аналіз лексем small talk та gossip. *Нова філологія*. Запоріжжя, 2023. (89). С. 28-34. URL: <http://novafilolohiia.zp.ua/index.php/new-philology/article/view/814>
2. Базарова І. Комунікативна тактика подяки в світському мовленні (на матеріалі англомовного художнього дискурсу). *Записки з романо-германської філології*. Одеса, 2023. Вип. 2 (51) С. 20-29. URL: <http://rgnotes.onu.edu.ua/article/view/296817/291861>
3. Базарова І. Комунікативно-прагматичні риси жанру пліткарства. *Мова: науково-теоретичний часопис з мовознавства*. Одеса, Астропринт, 2022. Вип. №37. С. 67-73. URL: <http://mova.onu.edu.ua/article/view/261452>
4. Базарова І.В. Реалізація комунікативної стратегії встановлення контакту в дискурсі світської бесіди. *Інновації ХХ століття* : зб. матеріалів міжнародної інтернет-конференції, м. Вінниця, 10 серпня 2020 р. Вінниця : Наука та практика, 2020. с. 5-8. URL: <http://rgnotes.onu.edu.ua/article/view/210990>

9. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозиумах, семінарах тощо:

1. Базарова І. Дефініційний аналіз лексеми gossip. Матеріали науково-практичної конференції «Розвиток Філології й лінгводидактики в умовах реформування освітньої системи» : зб. матеріалів конференції. м. Київ, 23-24 вересня, 2022 р. Київ, 2022. С. 22-24. URL: <https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/view/11/180/385-1>
2. Базарова І. Жарт як фатичний засіб, характерний для світської бесіди. *The current state of development of world science: characteristics and features: II International scientific and theoretical conference* : зб. матеріалів конференції. Lisbon: Volume 2, 2021. С. 14-16. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/article/view/17201>
3. Базарова І. Комунікативні інтенції учасників світської бесіди. *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends* : матеріали I міжнародної дистанційної науково-практичної конференції. Велика Британія : Оксфорд, 2021. С. 232-234.
4. Базарова І. Контакт-встановлююча стратегія як провідна для учасників світської бесіди. II Всеукраїнська міжнародна науково-практична конференція: Сучасні студії з романської та германської філології : зб. матеріалів конференції. Одеса, 2021. С. 6-9.
5. Базарова І. Плітки та чутки в повсякденній комунікації: розмежування понять. Scientific collection "InterConf" №130. Science and education in progress : зб. матеріалів конференції. Dublin, Ireland, 26-28 October, 2022. С. 175-177. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/12944>
6. Базарова І. Різновиди та особливості фатичних мовленнєвих жанрів. *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference (Vol. 1)* : зб. матеріалів конференції. Кембрідж, 2021. С. 129-130. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/15700>
7. Базарова І. Семантична структура лексеми gossip-плітка (на матеріалі англomовних тлумачних словників). Збірник матеріалів VIII міжнародної науково-практичної конференції присвяченої пам'яті проф. В. Л. Скалкіна : зб. матеріалів конференції. Одеса, 2022. С. 116-120. URL: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/rgf/konferenciya_Skalkina_imgf_2022.pdf
8. Базарова І.В. Комунікативна тактика пліток в рамках світської бесіди (на матеріалі художнього англomовного кінодискурсу): Пріоритетні напрями розвитку науки та техніки : матеріали міжнародної інтернет-конференції. Чернігів : Наука та практика, 2021. С. 6-9. URL: <https://el-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/03/%D0%A7%D0%95%D0%A0%D0%9D%D0%8>

[6%D0%93%D0%86%D0%92_%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82.pdf](https://www.philder.com.ua/downloads/nz/73_prep_konf_2020.pdf)

9. Базарова І.В. Контактвстановлюючи кліше в англomовному дискурсі. 73 професорсько-викладацька науково-технічна конференція : збірник тез доповідей. Одеса : ОНМУ 2020. С. 7-8. URL: https://www.philder.com.ua/downloads/nz/73_prep_konf_2020.pdf
10. Базарова І.В. Реалізація комунікативної стратегії встановлення контакту в дискурсі світської бесіди : Інновації ХХ століття: Матеріали міжнародної інтернет-конференції, м. Винниця, 10 серпня 2020 р. : Винниця: Наука та практика, 2020. С. 5-8. URL: https://el-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/08/%D0%92%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8F_10-%D1%81%D0%B5%D1%80%D0%BF%D0%BD%D1%8F.pdf
11. Базарова І.В. Фатична функція VS контактвстановлююча функція: розмежування термінів. *Мова у світлі класичної спадщини та сучасних парадигм* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Львів : ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2020. С. 66-67.

У ході обговорення дисертації не було висунуто жодних зауважень щодо актуальності змісту роботи, результатів дослідження та їхнього обґрунтування.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Базарової Ірини на тему «Світська бесіда і пліткарство як жанри фатичного спілкування (на матеріалі англomовного художнього літературного дискурсу і кінодискурсу)».

2. Констатувати, що дисертація Базарової Ірини за своїм науковим рівнем, новизною отриманих результатів, теоретичним та практичним значенням, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам, що пред'являють до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

У 15 наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України.

Рекомендувати дисертацію Базарової Ірини «Світська бесіда і пліткарство як жанри фатичного спілкування (на матеріалі англomовного художнього літературного дискурсу і кінодискурсу)» подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії, з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія для подання до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Результати голосування щодо затвердження Висновку та рекомендації до захисту дисертації:

За	-	шістнадцять
Проти	-	(немає)
Утримались	-	(немає)

Головуючий семінару
кандидат філол. наук, доцент

Григорян Н. Р.

Секретар кафедри
кандидат філол. наук, доцент

Віт Ю.В

"01" квітня 2024 р.